

181/k18
H.A.

1. melléklet a 114/2013. (IV. 16.) Korm. rendelethez

Javaslat

a

„Perutz család öröksége, a Perutz embléma”
települési értéktárba történő felvételéhez

Készítette:

Simon Zsolt
Simon Zsolt

Pápa, 2019. január 8.

Hagyományos A.
2019. 01. 18.
Dr. Bl
Titlarság
2019. 01. 17.
Dr. Kovács

I.

A JAVASLATTEVŐ ADATAI

1. A javaslatot benyújtó (személy/intézmény/szervezet/vállalkozás) neve: *Simon Zsolt*
2. A javaslatot benyújtó személy vagy a kapcsolattartó személy adatai:
Név: *Simon Zsolt*
Levelezési cím: *8500. Pápa, Deák F. u. 1.*
Telefonszám: *06-20 993-4853*
E-mail cím: *sulez69@gmail.com*

II.

A NEMZETI ÉRTÉK ADATAI

1. A nemzeti érték megnevezése : *Perutz család öröksége, a Perutz embléma*
2. A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása
 agrár- és élelmiszergazdaság egészség és életmód épített környezet
 ipari és műszaki megoldások kulturális örökség *x sport*
 természeti környezet turizmus és vendéglátás
3. A nemzeti érték fellelhetőségének helye
Egykori Pápai Textilgyár, Pápai Egyesített Labdarugó Club
4. Értéktár megnevezése, amelybe a nemzeti érték felvételét kezdeményezik
 x települési tájegységi megyei küllhoni magyarság
5. A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása

A cseh gyökerekkel rendelkező Perutz család három generáció alatt építette fel Európát behálózó textilgyártó cégbirodalmát. A Grünzenzeittől (az alapítások korától) indult üzleti tevékenységük a világháború után az Egyesült Államokra is kiterjedt. Pápán töltött közel 50 évük mély nyomokat hagyott a város történelmében és a magyar gazdaságban. Üzleti tevékenységüknek köszönhetően a millennium idején kibontakozó magyar textilipar kiemelkedő alakjaivá váltak. Tudták, hogy a sikereket csak jól képzett, elhivatott munkásokkal és a technikai újdonságok meghonosításával érhetik el. A nyereség érdekében időnként kénytelenek voltak veszteségeket realizálni, hogy aztán megújulva, új termékekkel a

nemzetközi piacon is sikeresen szerepeljenek. Az itt működtetett két részvénytársaságuk - Pápai Textil Rt. és a Pápai Pamutfonógyár Rt. - biztos megélhetést nyújtott az ott dolgozóknak és családjuknak.

A gyártási spektrum fejlesztése érdekében 55 kisebb-nagyobb beruházással bővítették gyáruk területét, de építkezéseikkel hozzájárultak a város szociális, kulturális és sportéletéhez is. Ma is használatban lévő egykori munkáslakások (1903, 1928), az óvoda (1928), a kultúrház (1943), sportegyesület (1928) kötődik a nevükhöz. Profijuk egy részét számos jótékony célra fordították. Így például, vallásfelekezeti különbség nélkül jelentős összegekkel támogatták a helyi karitatív szervezeteket, különféle egyesületeket. Ezen intézményeket egyfajta jelképként fogta össze a család védjegyének számító sárga-kék „ugrószarvas” embléma, amely az évtizedek alatt a város jelképé vált.

A cég védjegyének számító „Gebleichter Madras” emblémát 1885. március 30-án Prágában védették le. A motívumon eredetileg egy arany szarvas volt látható, amely kék háttérű vízes területről rugaszkodott el. A háttérrel később megváltoztatták, a vízes területet a kék szín meghagyása mellett - elhagyták, illetve esetenként a kék háttérébe két hegyet ábrázoló motívumot tettek.

A Perutz család emblémája Magyarországon 1892-ben vált ismertté, amikor Budapesten ábrás és tűzálló szöveteik forgalmazásába kezdtek. Pápara a gyár 1901-es alapításának évében került. Az embléma túlélte az 1948-as államosítást, és 1997-ig, a Pápai Textilgyár végleges felszámolásáig használatban maradt. A gyár udvarán egyfajta tárgyi emlékként ma is látható.

A védjegy önálló története 90 évvel ezelőtt, az 1928-ban alapított Perutz Sport Club cégsportegylet alapításával kezdődött. Az akkori egyesület kék-sárga mezőre osztott pajzscímerét aranyszínű keresztbe rakott textilorsó és vetélő díszítette. A felső mezőben az egyesület monogramja, a P. S. C. felirat állt. Emellett a gyári címerben ismert „pajzson feltüntetett ágaskodó aranyszarvas” változat is használatban maradt. 1940-re a labdarúgó szakosztályon kívül a tenisz-, repülő-, kerékpár- és atlétikai, 1947-re az ökölvívó-, teke-, vitorlázó-, sakk- és pingpong-szakosztálynak is jelképévé vált.

1948-ban a gyár államosításával a sportirányításban is érvényesült a szovjetizálás. A nagy múltú visszatekintő egyesület nevét eltörölték, az egyesület neve a színek megtartása mellett 1950-től Vörös Lobogó-ra, Pápai Textiles SE-re, majd 1995-től Pápai Egyesített Labdarúgó Clubra változott. 2015-től a hagyományokat követő helyi felnőtt labdarúgó csapat tiszteletből újra felvette a Perutz nevet. Hosszú évek után az egyesület címerében az egykori gyár névadója és a sárga-kék alapú „aranyszarvas” embléma újra egybeforrt.

6. Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett indoklás

Pápan nem volt olyan család, aki ne kötődött volna a gyárhoz és annak létesítményeihez valamilyen formában. Sportolók az évek alatt jobbnál jobb eredményeikkel öregbítették az egyesület és a város nevét. A helyi kötődést az igazolt sportolók mezén a város és a klub címere jelképezi.

7. A nemzeti értékkel kapcsolatos információt megjelenítő források listája (bibliográfia, honlapok, multimédiás források) bibliográfia

- Félix Perutz: 100 Jahre Bruder Perutz 1862-1962. Volkswirtschaftliche Verlagsgesellschaft GmbH, Wien, 1962.

- Perutz Félix: Perutz Testvérek - Pápa. Officina. Bp., [1941].

- Zsolt Simon: The Perutz family in Pápa. Made by: X-Site. hu Ltd. 2018.

8. A nemzeti érték hivatalos weboldalának címe: –

III. MELLÉKLETEK

1. Az értéktárba felvételre javasolt nemzeti érték fényképe vagy audiovizuális-dokumentációja
2. A Htv. 1. § (1) bekezdés j) pontjának való megfelelést valószínűsítő dokumentumok, támogató és ajánló levelek:

*Települési Értéktár Bizottság
Pápa*

Tisztelt Bizottság!

Simon Zsolt helytörténész a „Perutz család öröksége, a Perutz embléma”c. javaslata a város huszadik századi gazdaságtörténetét meghatározó család működését és sokoldalú hatását lényegre törően mutatja be. A csehországi származású család nem csak arra törekedett, hogy pápai üzemei révén magánvagyonát növelje, hanem arra is gondja volt, hogy munkásjóléti intézkedéseivel, közhasznú intézmények alapításával, a város egyesületeinek támogatásával és saját vállalati sportélet kialakításával szolgálja a város fejlődését. A szerző kutatásaiból azt is tudjuk, hogy a Bécsben élő család 1956-ban a magyar (közte a pápai) politikai menekülteket is önzetlenül és bőkezűen támogatta.

A Javaslát a Perutz embléma örökségvédelmét szolgálja, mely a család pápai tevékenységét, sportban betöltött szerepét is szimbolizálja. A Javaslát elfogadását támogatom.

Pápa, 2019. január 8.

Dr. Hudi József
Dr. Hudi József
levéltárvezető

3. A javaslathoz csatolt saját készítésű fényképek és filmek felhasználására vonatkozó hozzájáruló nyilatkozat

1. kép.

A cég védjegyének számító, Prágában 1885. március 30-án levédett ugrószarvas embléma.

2. kép.

Hasonló 1 m átmérőjű embléma látható ma is az egykori gyár udvarán.

3. kép.

Az 1928-ban alapított Perutz Sport Club első címere.

4. kép.
A pápai labdarúgócsapat címere 2018-ban.

Nyilatkozat:

Alulírott Simon Zsolt, mint javaslattevő, hozzájárulok ahhoz, hogy a mellékletben közölt illusztrációkat a Települési Értéktár Bizottság a saját céljaira felhasználhassa.

K. m. f.

Simon Zsolt
Simon Zsolt
aláírás